Medības vīna dārzu un Alpu pakājē - kā saimnieko un ko medī Itālijas reģionā Pjemontā

Māris Liopa, Zemeunvalsts.lv

Itālijas ziemeļrietumu reģions Pjemonta, kura nosaukums tulkojumā nozīmē "kalnu pakāje", visā pasaulē ir slavens ar izciliem vīniem, baltajām trifelēm un Alpu kalnu ainavām. Šis reģions, ko no trim pusēm ieskauj augstie Alpi un kurā plešas auglīgi līdzenumi un vīnogulājiem klāti pakalni, ir ne tikai gardēžu un ceļotāju galamērķis, bet arī viens no vēsturiski nozīmīgākajiem un pretrunīgākajiem medību reģioniem visā Itālijā.

Karaliskās tradīcijas un medību kultūra

Medniecības saknes Pjemontā sniedzas dziļi vēsturē un ir cieši saistītas ar Savojas dinastiju, kas gadsimtiem ilgi valdīja šajā reģionā un vēlāk apvienoja Itāliju. 19. gadsimtā karalis Viktors Emanuels II, dēvēts arī par "Karali mednieku" jeb *Re Cacciatore*, izveidoja plašus karaliskos medību rezervātus *Gran Paradiso* masīvā, lai glābtu no izmiršanas Alpu kalnu āžus - *stambecco*. Tieši no šīm medību teritorijām 1922. gadā izveidojās pirmais Itālijas nacionālais parks.

Mūsdienās medības Pjemontā ir nevis aristokrātijas privilēģija, bet gan dziļi iesakņojusies lauku kopienu un dabas apsaimniekošanas tradīcija. Itālijā kopumā ir aptuveni 430 tūkstoši aktīvu mednieku, un Pjemontā šī kultūra ir īpaši dzīva - tā ir nesaraujami saistīta ar reģiona gastronomiju, piemēram, slaveno sautēto mežacūku vai brieža gaļu *Barolo* vīnā, medību suņu audzēšanas tradīcijām un stingru teritorijas pārvaldību.

Ko un kā medī Pjemontā?

Pateicoties milzīgajai ainavu daudzveidībai - no Po upes līdzenuma rīsu laukiem līdz pat trīs tūkstošus metru augstajām Alpu nogāzēm -, Pjemontas medījamā fauna ir ārkārtīgi bagāta. Medību saimniecība ir sadalīta teritoriālajās medību zonās (*ATC* līdzenumos un pakalnos) un Alpu medību apgabalos (*CA* kalnos),

un katru gadu reģiona valdība apstiprina stingru medību kalendāru.

Kalnos un mežainajos pakalnos galvenie medījamie dzīvnieki ir stirnas, staltbrieži, dambrieži, mufloni un Alpu ģemzes - *camoscio*, kurus medī stingri pēc selektīvās medīšanas plāniem. Savukārt mežacūkas – *cinghiale* - Pjemontā ir savairojušās tik lielā skaitā, ka nodara ievērojamus postījumus vīna dārziem un lauksaimniecībai, turklāt reģionā īpaši akūta ir Āfrikas cūku mēra ierobežošana. Tāpēc mežacūku medības un populācijas samazināšana notiek ļoti intensīvi - gan ar dzinējmedību metodēm, gan selektīvi visa gada garumā.

Līdzenumos un pakalnos ārkārtīgi populāras ir medības ar putnusuņiem un dzinējsuņiem. Mednieki dodas pēc zaķiem, fazāniem, sarkanajām un pelēkajām irbēm, paipalām, lauku baložiem, slokām un dažādām ūdensputnu sugām. Kalnu augstienēs īpaša un fiziski smaga tradīcija ir Alpu putnu - rubeņu, baltirbes un klinšu irbes - medības.

Tiesu prāvas, vides aktīvisti un skaļākie skandāli – kalendāra "karš" un mežacūku krīze

Vispārējā medību sezona Pjemontā parasti sākas septembra otrajā pusē un ilgst līdz janvāra beigām, savukārt otrdienās un piektdienās visā valstī ir noteiktas kategoriskas "medību klusuma dienas". Tomēr pēdējos gados gandrīz neviena medību sezona Pjemontā neiztiek bez asiem politiskiem strīdiem, tiesu darbiem un sabiedrības sašutuma.

Katru gadu, tiklīdz reģiona valdība apstiprina jauno medību kalendāru, dzīvnieku tiesību un vides aizsardzības organizācijas - *LIPU*, *WWF*, *LAV*, *ENPA* - nekavējoties iesniedz prasības Pjemontas Reģionālajā administratīvajā tiesā, apstrīdot atļaujas medīt apdraudētas vai sarūkošas putnu sugas bez Itālijas Vides aizsardzības un pētniecības institūta *ISPRA* piekrišanas. Piemēram, arī 2026./2027. gada sezonā tiesa pēc aktīvistu sūdzības ierobežoja lauku cīruļu nomedīšanas limitus samazinot tos uz pusi un jau rudenī apturēja tradicionālo Alpu putnu - baltirbes, rubeņa un klinšu irbes - medības. Šāda "tiesu pingponga" dēļ mednieki nereti līdz pat pēdējam brīdim nezina, kuras sugas nākamajā nedēļā drīkstēs medīt.

Pjemonta ir viena no galvenajām cūkkopības zemēm Itālijā - tostarp piegādājot izejvielas slavenajam Parmas šķiņķim, tāpēc Āfrikas cūku mēra uzliesmojums izraisīja milzīgu spriedzi. Varas iestādes noteica mērķi viena gada laikā likvidēt vairāk nekā 40 000 mežacūku, izveidojot "bioloģiskās barjeras" un piesaistot arī bruņotos spēkus un speciālus medniekus. Tas izraisīja divkāršu neapmierinātību - vides aktīvisti un dzīvnieku aizstāvji rīkoja protestus pret masveida dzīvnieku izšaušanu - arī piepilsētu zonās un parkos, savukārt lauksaimnieku organizācijas pārmeta medniekiem un reģiona vadībai pārāk lēnu rīcību, kas nespēj pasargāt ražu un fermas no simtiem tūkstošu eiro lieliem zaudējumiem.

Augstā apdzīvotības blīvuma dēļ sabiedrībā regulāri uzvirmo diskusijas par medību drošību. Katru rudeni Itālijas medijos izskan traģiski negadījumi, kad sliktas redzamības apstākļos mednieki savaino cits citu vai nejauši sašauj neapzinīgus sēņotājus un velobraucējus, kuri izmanto tās pašas meža un kalnu takas. Tāpat reģionā regulāri tiek atklāti skaļi malumedniecības gadījumi - gan ar neatļautām putnu ķeršanas metodēm slazdos un elektroniskajiem mānekļiem, gan aizsargājamo plēsēju, piemēram, vilku vai lielo plēsīgo putnu, nelikumīgu nomedīšanu.

Salīdzinot ar Latviju

Mums šķiet, ka Pjemontā ir gan daudz kas pazīstams, gan pavisam atšķirīgs. Tāpat kā pie mums, Pjemontas mežos galvenā loma populāciju regulēšanā un lauksaimniecības pasargāšanā ir pārnadžu - stirnu, briežu un jo īpaši mežacūku - medībām, un arī Latvijā labi zinām, ko nozīmē cīņa ar Āfrikas cūku mēri.

Tomēr atšķirībā no mūsu Latvijas līdzenajiem mežiem, kur mednieku kolektīvi apsaimnieko konkrētas medību platības un rīko kopīgas dzinējmedības ierastā meža vidē, Pjemontā medības bieži nozīmē smagus kāpienus stāvās Alpu klintīs vai pastaigas gar vīnogulāju terasēm ar putnusuņiem. Vēl lielāka atšķirība ir sabiedriskajā un juridiskajā vidē - kamēr Itālijā medību kalendārs katru rudeni kļūst par tiesu prāvu un asu politisku strīdu arēnu, Latvijā mēs varam lepoties ar plašiem, vienlaidu mežu masīviem, stabilu un prognozējamu medību likumdošanu un mierīgu, dabisku vidi, kur meža apsaimniekošana rit savā pārbaudītā un sakārtotā ritmā.